

در انتظار گزارش حقوق عادلانه

محمدصالح جوکار، رئیس کمیسیون امور داخلی کشور و شورای‌های مجلس ۲۹دی ۱۴۰۰ در دیدار با جمعی از کارکنان اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان یزد با تکرار مکررات مبنی بر اینکه «نظام پرداخت حقوق کارکنان دولت در کشور ما به صورت عادلانه نیست»، گفته بود: «پرداخت حقوق براساس جایگاه و رتبه‌بندی تعریف شده درست است، معنایی ندارد که یک وزیرتخانه کارمندان ستادی خود را به صورت کامل تأمین کند، اما در سطح استانی و شهرستانی حقوق و مزایای کمتری به کارکنان خود پرداخت کند.» اظهارات این رئیس کمیسیون در حالی است که جایگاه وی نه برای سخنرانی، بلکه برای وضع قانون و اصلاح چنین عارضه‌های آزاردهنده تعریف شده و بهتر است به جای «باید»، «شود»، «بهرتر است» پس از گذشت یک سال از کارهای که «انجام شده» است، گزارش دهد.

ترک گزارش ترک فعل!

یک‌سال‌قبل در چنین روزی جمعی از اعضای کمیسیون اصل ۹۰ مجلس طی فرآیندی آنچه «بازدید سرزده» نامیدند، در تصفیه خانه ششم تهران حضور یافتند. به گفته علی خضریان «این بازدید در چارچوب پرونده تخلفات آب و فاضلاب صورت گرفت که در کمیسیون اصل ۹۰ تشکیل شده است.» سخنگوی کمیسیون اصل ۹۰ گفته بود: «درصدهستیم تخلفات یا ترک فعل‌هایی که در بخش‌های مختلف حوزه آب و فاضلاب وجود دارد را احصا کنیم تا در پی آن بتوان با مقصرانی که سلامت مردم را به خطر انداخته‌اند، برخورد کرد. همچنین در حال بررسی مباحث مرتبط با محیط‌زیست در حوزه آب و فاضلاب به منظور تکمیل این پرونده هستیم.» با گذشت یک‌سال از این رویداد، همچنان گزارش دقیقی از برخورد کمیسیون اصل ۹۰ با «ترک فعل»‌های حوزه آب و فاضلاب منتشر نشده است.

گفتار درمانی آلودگی هوا؟

محمد مخبر یک سال قبل، هم‌زمان با ۲۹دی ماه روز ملی هوای پاک طی سخنانی در مراسم رونمایی و افتتاح از پروژه‌های فنی و فرهنگی سازمان حفاظت محیط زیست با تأکید بر این موضوع که نباید نسبت به مسائل محیط زیستی بی‌توجهی صورت گیرد، گفته بود: «هرگونه کم‌کاری در حوزه مسائل زیست محیطی ظلم به ما و آیندگان است.» معاول اول رئیس‌جمهور همچنین با تأکید بر اینکه اجازه نخواهیم داد، هیچ پروژه‌ای در کشور بدون در نظر گرفتن مسائل محیط‌زیستی اجرا شود، گفته بود: «بخش عمده‌ای از آلودگی هوا مربوط به خودروها و موتورسیکلت‌هاست که در حال حاضر چاره‌اندیشی برای این موضوع هستیم.» پنج آلودگی امسال نشان داد دولت باید از مشی دولت قبلی که «گفتار درمانی» بود به شدت پرهیز کند و اقدامات فوری و کارساز انجام دهد، چه آنکه پس از یک‌سال در آلودگی بر همان پاشنه می‌چرخد.

ثروت گران‌بهار برای همه یا خواص؟

سیدجواد ساداتی‌نژاد، وزیر جهاد کشاورزی عصر روز چهارشنبه ۲۹دی ۱۴۰۰ در بازدید از مرکز پایش و مدیریت هوشمند کشاورزی ایران گفته بود: «گران‌بهارترین ثروت در وزارت جهاد کشاورزی «داده» و اطلاعات» است؛ اطلاعات همه بخش‌ها از مراکز خدمات تا ستاد باید جمع‌آوری و برای تحلیلی آن به هم متصل شود.» البته این را هم گفته بود که «اطلاعات بخش کشاورزی باید از منابع و زوایای مختلف اعم از بخش‌های خصوصی و دولتی، بهره‌برداران عمده و خرده‌پا، زنجیره‌ها، تخیگان و دانشگاهیان و… به تفکیک درباره زیربخش‌های مختلف شامل زراعت، باغبانی، امور دام و طیور و… جمع‌آوری و برای بهره‌بردار به شیوه مناسب ارائه شود.» طبعاً «داده و اطلاعات» در حالی می‌تواند ثروتی گرانبهار برای همه باشد که همگان به صورت یکسان از آن استفاده کنند، ولی گویا این «ثروت گرانبها» صرفاً برای برخی‌هاست چه آنکه دسترسی خوبی به رانت اطلاعاتی دارند!

|روزنامه جوان |شماره ۶۶۷۹

|پس اقتصادی ۸۸۴۹۸۴۳۳

پرونده

وحید عظیم‌نیا

اقتصاد سیاسی

📌 واکاوی

«جوان» آخرین وضعیت توسعه سواحل مکران را بررسی کرد

حبس «اکسیژن توسعه ایران» در باتلاق شعار

بندر چابهار به عنوان یک بندر ویژه از توانایی پیوند ۳ قاره آسیا، اروپا و آفریقا برخوردار است

معاصر به «جوان» می‌گوید: «مادامی که از اهمیت مکران سخن می‌گوییم، باید به این نکته توجه کرد که مکران، نقطه اتصال ما به جنوب شرقی آسیا و اقیانوس هند است. عده‌ای تصور می‌کنند پتانسیلی که در مکران وجود دارد، این است که بتوان مناسبات را از آن طریق با ایران از گوادر پاکستان عبور کند.» برای واکاوی این موضوع چند سؤال اساسی مطرح می‌شود، نخست آنکه چرا سواحل مکران راهبردی است و چه ظرفیت‌های اقتصادی و سیاسی می‌تواند داشته باشد؟ استثمرا بی‌توجهی به این منطقه چه خسارت‌هایی تحمیل خواهد کرد؟ علل کوتاهی مسئولان به توسعه این سواحل چیست و چه دولت‌هایی کرده‌اند؟ چه راهکاری برای استفاده بهینه از این ثروت خدادادی مطرح است؟

فرشاد عادل، پژوهشگر مطالعات استراتژیک و اندیشه سیاسی و مدیر دپارتمان مطالعات

کردپورها و سیاست‌پژوهی راه‌اندیشکده جهان

■ **درک دقیق دیگر کشورها از بندر چابهار**

مدیر دپارتمان مطالعات کردپورها و سیاست‌پژوهی راه‌اندیشکده جهان معاصر با بیان اینکه دروازه ورود به مکران بندر چابهار است، تصریح می‌کند: «بندر چابهار تنها بندر اقیانوسی ایران است و این اهمیت از سوی کشورها و حتی چین برخوردار است، بنابراین که اغلب کشورها از این بندر دارند، درست‌تر از تصور مسئولان است و نمونه واضح آن را می‌توان در

علاقه هند برای ورود به چابهار مشاهده کرد.»
■ **نقش حیاتی چابهار برای هند، روس و چین**
عادل می‌افزاید: «چابهار از نقش حیاتی برای هندی‌ها، روس‌ها به دلیل کریدور شمال به جنوب و حتی چین برخوردار است، بنابراین که این بندر امکان ایجاد اتصال بین چندین نقطه را فراهم می‌سازد، یعنی از طریق روسیه اتصال با شمال اروپا، از طریق چین ارتباط با شرق دور و از کشورهای جنوب شرق آسیا به کشورهای

خواهیم رسید.»

تاکرهای آبی که خرید آنها به بهای تمام حقوق کارمندان و گران‌کار این‌جامد، به توسعه نخواهیم رسید.»
سعدی همچنین از دولت خواسته بود بحث نگاه ویژه را کنار بگذارند و در عمل به دردهای استان سیستان و بلوچستان بپردازند. نماینده چابهار قبل‌تر نیز گفته بود: «نگاه‌ها به سواحل مکران در دولت‌های مختلف نگاه کلیشه‌ای بوده و تمام مسئولان و متولیان امر تاکنون غیر از شعار در

این باب سخن نگفته‌اند و هر روز از منویات مقام معظم رهبری در حوزه مکران فاصله گرفته‌ایم، تا زمانی که این بی‌باور عمومی در دولت‌مردان

ایجاد نشود و عملاً واقعیت آنچرا را نبینند این سرزمین در حد یک افسانه باقی خواهد ماند.»
به گفته سعیدی «سواحل مکران پارادوکسی از ظرفیت‌های بی‌پدیل آمیخته با فرصت‌های طلایی است که از عقب ماندگی‌های تاریخی رنج می‌برد. ظرفیت راهبردی مکران در جنوب شرق ایران، متصل بودن این سواحل به اقیانوس هند از جاسک هم‌زمان در غرب تا گوادر سیستان و بلوچستان در نقطه صفر مرزی شرقی باعث شده است تا به گواه بسیاری، اکسیژن توسعه ایران قلمداد شود، به گونه‌ای که فرصت‌های بی‌پدیل اقتصادی را در حوزه اقتصادی، شیلاتی، ترانزیتی، لجستیکی را شاهد هستیم، در واقع

این منطقه در شاهراه شمال به جنوب قرار دارد و تنها بندر اقیانوسی کشور محسوب می‌شود که معروف به هندوستان کوچک ایران است. همچنین تمام نباتات گرمسیری در این منطقه پرورش داده می‌شود.»

اظهارات مختلف مسئولان درباره ضرورت توسعه سواحل راهبردی مکران، روندیابی وضعیت توسعه این منطقه نشان می‌دهد در عمل اتفاق خاصی نیفتاده است و نیازمند اقدام عملی فارغ از هر گونه شعار است.

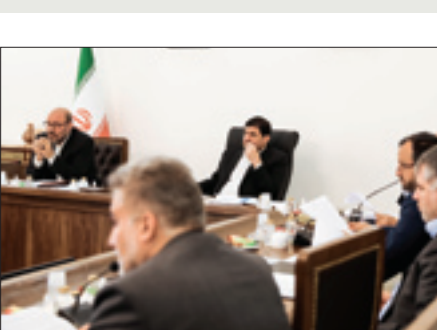
نظام اقتصادی اسلام

طبعاً رهبافت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر «نه شرقی، نه غربی» درباره همه ساحت‌هاز جمله اقتصاد صدق می‌کند. نفی نظام‌های اقتصادی نئولیبرالیسم و کمونیسم با پشتوانه «نظام اقتصادی اسلام» است، اما این نظام آنطور که باید، معرفی و مورد توجه قرار نمی‌گیرد. از این جهت در سلسله مطالبی کتاب «نظری به نظام اقتصادی»، مجموعه یادداشت‌های متفکر شهید استاد مرتضی مطهری را بازخوانی می‌کنیم.

ایراد اسمیت و ریکاردومارکسی

منشأ ارزش فقط کار است. میزان ارزش نیز بستگی دارد به مقدار کاری که روی اشیا صورت می‌گیرد. این همان نظری است که آدام اسمیت و ریکاردو ابزار گردند و کارل مارکس نیز آن را انتخاب کرده است. بر این نظر نیز چند ایراد وارد است: اول اینکه اگر کار صددرصد منشأ ارزش است و ارزش در حقیقت عبارت است از مقدار کاری که روی یک کالا صورت می‌گیرد، چرا و به چه علت عرضه و تقاضا در ارزش نوسان ایجاد می‌کند؟ طرفدارن «رئش کار» همین قدر می‌گویند «وسا‌لت عرضه و تقاضا پیرامون سطح معینی رخ می‌دهد، ولی هرگز خود آن سطح را تعیین نمی‌نماید، خود آن سطح را کار تعیین می‌کند.» در اصول علم اقتصاد نوشتن صفحه ۲۳ پس از آنکه تنظیم لایشرولبط کار را در اجتماع مبادله‌ای نقل و انتقاد می‌کنند، می‌گوید: «در جریان این تنظیم که لایشرع صورت می‌گیرد به ندرت اتفاق می‌افتد که بهای یک کالا به تحقیق مساوی ارزش آن کالا باشد. بدین طریق می‌بینیم که در اقتصاد مبتنی بر مبادله، تعادلی که باید در روابط تولید برقرار باشد (تعادل مقادیر کار‌ها)، چون این تعادل در نتیجه مبادله کالاها با تنظیم لایشرع برقرار می‌گردد، پس این تعادل ای‌دائیت و تغییر‌ناپذیر نیست.» این در حقیقت عذری است که در اینجا آورده شده و در مقابل اشکالی که بر اصل «ارزش کار» وارد است. قبلاً در خود این کتاب گفته شد که قوانین حاکم بر اقتصاد مانند قوانین طبیعی قطعی و تغلف‌ناپذیر است و اگر این مطلب درست باشد که کار موجود است و ارزش صددرصد بستگی دارد بمقدار کار، محال و مستحسن است که تعادل میان روابط تولید یا مقادیر کار باهم بخورد. دوم ارزش کار علت ایجادکننده ارزش است نه اینکه مساوی با ارزش است mortezamotahari.com/fa/BookView.html?_edn=125023&BookId=399&BookArticleID=125023-4 آن‌هم یکی از علل ایجاد ارزش است نه علت منحصر. یعنی کار مسبب می‌شود که مثل مفید و واقع احتیاج بشود و به حالی درآید که سبب به حال بشر باشد و اگر شیء فی حد ذاته چنین بود یا اینکه بشر قادر بود یا خواندن یک ورد شش‌ری را به آن حالت درآورد، باز آن شیء دارای ارزش می‌شد به شرط آنکه به‌شکلی باشد که در دسترس همه نباشد و قابلیت اختصاص و انحصار داشته باشد.

جزئیات اولین جلسه

شورای توسعه سواحل مکران

نخستین جلسه شورای توسعه سواحل مکران در دولت فعلی، چهارم آبان اسما‌ل به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و با حضور وزرای «امور اقتصادی و دارایی»، «راه و شهرسازی»، «جهاد کشاورزی»، «رئیس سازمان برنامه و بودجه» و «رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست» برگزار شد و حسین دهقان، دبیر اجرایی شورای توسعه مکران گزارشی از برگراری ۶۰ جلسه کارشناسی با دستگاه‌های اجرایی و نهادهای فعال در حوزه مکران ارائه و اعلام کرد: در این جلسات که از ابتدای سال جاری آغاز شده، اکثر موضوعات مرتبط با توسعه سواحل مکران به جمع‌بندی رسیده است.

در ادامه این جلسه گزارش‌های از راهبردهای کلان و الزامات اساسی نقشه راه توسعه سواحل مکران ارائه و تصمیمات لازم برای نحوه اجرای این برنامه اتخاذ شد. در این نشست همچنین برخی پروژه‌ها به عنوان فوریت‌های اقدامی جهت توسعه سواحل مکران مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت که احداث پروژه راه‌آهن چابهار – زاهدان، احداث فرودگاه چابهار، رفع موانع اجرایی فولاد سترگ مکران، گازرسانی به چابهار از مبدأ ایرانشهر و تسریع در پروژه‌های انرژی، شیمیایی و نفتی جاسک از جمله آنها بود.

محمد مخبر در این جلسه با اشاره به اینکه ظرفیت‌ها و ذخایر گسترده‌ای برای توسعه کشور در منطقه مکران وجود دارد، به سفر اخیر خود به کشور روسیه اشاره و تصریح کرده بود: «نخست‌وزیران کشورهای ساحلی خزر در این سفر بر موضوع سواحل مکران و ظرفیت‌های این منطقه برای ترانزیت کالا تأکیدات فراوانی داشتند.»

وی با تأکید بر لزوم جذب سرمایه خارجی برای اجرای طرح‌های توسعه سواحل مکران، تصریح کرده بود: «نحوه تأمین منابع مالی از عوامل اصلی در موفقیت این برنامه به شمار می‌آید و لازم است مدل و طرحی جامع برای مباحث مالی اجرای طرح‌ها در نظر گرفته شود. وظایف و مأموریت‌های دستگاه‌های اجرایی نیز باید به شکل دقیق در برنامه توسعه سواحل مکران احصا و به هر یک ابلاغ شود و دستگاه‌ها برنامه عملیاتی زمان‌بندی شده خود را در این خصوص ارائه کنند.»

معاون اول رئیس‌جمهور همچنین بر اهمیت تسریع در اجرای طرح‌های توسعه سواحل مکران و به خصوص طرح‌های مرتبط با حوزه ترانزیت تأکید و گفت بود: «در شرایطی که رقبای ایران به دنبال افزایش سهم خود از ترانزیت منطقه هستند، هر روز تأخیر در اجرای کار‌ها می‌تواند رسیدن به اهداف را با کندی مواجه کند.» مخبر در این جلسه توسعه سواحل مکران را از منویات مقام معظم رهبری و از موضوعات مورد تأکید رئیس‌جمهور برشمرد و خاطر نشان کرده بود: «سواحل مکران از مهم‌ترین محواری پیشران توسعه کشور است و می‌تواند به عنوان موتور محرک برای پیشرفت کشور مطرح باشد.»